

شیوه نامه ساخت غسلخانه های روستایی

معاونت امور دهیاریها

خرداد ۱۳۸۳

شیوه نامه ساخت غسلخانه های روستایی

۱. تعریف

۱-۱. غسلخانه مجموعه ساختمانی است که در آن همه فضاها و قسمتهای خدماتی جهت سرویس دهی به شستشوی میت و کفن آن طراحی می شود.

۲. مکانیابی

۱-۲. غسلخانه در محوطه گورستان ساخته می شود. به خصوص زمانی که گورستان در خارج از روستا قرار گرفته باشد، ساخت غسلخانه در داخل روستا جایز نمی باشد.

۲-۲. در صورتی که گورستان آبادی گنجایش کافی برای سالهای آتی را نداشته باشد، غسلخانه باید در زمین جدیدی که برای گورستان پیش بینی می شود ساخته شود.

۳-۲. آبدیهای که مکان گورستان آنها نامناسب است و امکان تعیین مکان جدیدی برای گورستان دارند نیز بهتر است که غسلخانه را در مکان جدید بنا کنند.

۳. طراحی

۱-۳. مراجعان به غسلخانه اغلب در تشنج و نا آرامی به سر می برند، از این رو لازم است که این فضای حزن آلود - و در بعضی موارد غیر بهداشتی - در کورترین نقطه گورستان طراحی شود.

۲-۳. سطح زیربنا برای غسلخانه های روستایی ۱۰۰ تا ۱۵۰ متر مربع در محوطه گورستان پیشنهاد می شود.

۳-۳. کف و دیواره های غسلخانه باید کاملاً قابل شستشو باشد. برای این منظور لازم است که کف اتاق غسل و کفن و دیوارهای اطراف نیز دست کم تا ارتفاع ۲ متر با کاشی پوشانده شود. همچنین کف غسلخانه باید شیب مناسبی داشته باشد که آب در کف آن نماند و به طرف چاه فاضلاب هدایت شود.

۴-۳. سنگ شستشو به طول ۲۰۰ سانتیمتر، عرض ۹۰ سانتیمتر و ارتفاع ۱۱۵ سانتیمتر پیشنهاد می شود. ضمناً اطراف سنگ شستشو می بایست به فاصله حداقل یک متر باز باشد تا مسئول شستشو بتواند دور آن مانور نماید.

۵-۳. سنگ کفن به طول ۲۰۰ سانتیمتر، عرض ۱۰۰ سانتیمتر و ارتفاع ۱۲۰ سانتیمتر پیشنهاد می شود.

۶-۳. برای نگهداری عمده سدر، کافور، پنبه، مواد ضد عفونی کننده، پارچه های کفن و لوازم دیگری که در غسلخانه مورد استفاده قرار می گیرد، ساخت یک انباری کوچک توصیه می شود.

۷-۳. فضای مناسبی برای دوخت کفن در نظر گرفته شود. با توجه به اینکه دوخت کفن بسیار ساده و سریع است، این کار را می توان در گوشه مناسبی از غسلخانه و یا در فضای انبار انجام داد.

۸-۳. نماز گزاردن آخرین مرحله تشریفات شرعی قبل از دفن میت است. لازم است که ضمن ساختن غسلخانه و با در نظر گرفتن حداکثر افرادی که معمولاً در خواندن نماز میت شرکت می کنند، فضای مناسبی برای نماز پیش بینی شود. بر اساس احکام شرعی، مکان نمازگزار باید از جای میت پست تر یا بلندتر نباشد، ولی پستی و بلندی مختصر اشکال ندارد.

۹-۳. برای دسترسی مناسب آبولانس و یا دیگر ماشینهای حمل جنازه به غسلخانه و دور زدن آن باید فضای کافی در مقابل ورودی غسلخانه وجود داشته باشد.

۱۰-۳. ایجاد فضای سبز در گورستان ضروری است. به خصوص در محوطه روبروی غسلخانه لازم است که برای زیبایی و آراستگی و ایجاد سایه بان برای تشییع کنندگان نسبت به کاشت درخت اقدام شود.

۴. وضعیت فاضلاب، تاسیسات و تجهیزات

۴-۱. غسل و کفن میت در منازل و یا در کنار رودخانه، چشمه و قنات برخلاف اصول بهداشتی بوده و می تواند خطرات زیادی برای ساکنان روستا به همراه داشته باشد. به خصوص افرادی که در اثر بیماریهای مسری و واگیر فوت می کنند به هیچ وجه نباید در مکانهایی چون رودخانه و مانند آن غسل داده شوند.

۴-۲. فاضلاب غسلخانه ها معمولا در سطوح بالایی آلوده محسوب می شوند، لذا در هیچ شرایطی نباید در فضای آزاد جاری شده و یا بلافاصله به منابع آبهای سطحی نظیر رودخانه و چشمه و یا منابع آبهای زیر زمینی نظیر چاه و قنات ترکیب شوند.

۴-۳. توصیه می شود که برای دفع فاضلاب غسلخانه، چاه مخصوصی حفر شود که عمق این چاه بر اساس وضعیت پستی و بلندی منطقه، سطح آبهای زیرزمینی و جنس خاک توسط کارشناسان ذی ربط تعیین می شود.

۴-۴. اتاق مخصوص غسل باید برای جریان آب گرم و سرد لوله کشی شده باشد.

۴-۵. در خارج از غسلخانه باید یک منبع آب ذخیره در نظر گرفته شود تا در صورت قطع آب بتوان از آب انبار شده در آن برای شستشوی میت استفاده کرد.

۴-۶. برای حمل میت لازم است از تابوت رو بسته از جنس آهن سفید یا پلاستیک فشرده (فایبر گلاس) قابل شستشو استفاده شود و پس از حمل باید داخل تابوت با آب و آهک یا مواد پاک کننده ضد عفونی شود.

۴-۷. لازم است محفظه ای در بسته برای جمع آوری زباله و البسه متوفی در نظر گرفته شود و پس از اتمام غسل و کفن محتویات آن سوزانده شود.

۵. نحوه اداره

۵-۱. دهیارها مسئول نگهداری از غسلخانه هستند. البته نظارت بر رعایت ضوابط بهداشتی غسلخانه بر عهده بهورزان و خانه های بهداشت است.

۵-۲. برای اداره غسلخانه نیازی به استخدام نیرو و ایجاد تشکیلات خاصی نیست. معمولا در آبادیهای کشور برای غسل و کفن میت مبلغی پرداخت نمی شود از این رو لازم است که با حفظ سنتهایی نظیر همیاری و یاریگری و خودیاری، از خود مردم برای اداره آنها استفاده شود.

۵-۳. با توجه به اینکه غسلخانه کارگر ثابتی ندارد، می توان پس از آموزش یکی از روستاییان برای تمیز و ضدعفونی کردن این فضا، بازماندگان هر میت مبلغی را برای این منظور به او بدهند.

۵-۴. در روستاهای کشور معمولا شستشوی میت و کفن کردن آن به عنوان شغل محسوب نمی شود و افراد فقط به عنوان یک کار خیر و برای برخورداری از اجر اخروی در اینکار مشارکت می کنند. توصیه می شود که دهیارها تمهیداتی اتخاذ کنند که این افراد علاوه بر آشنایی با مسائل شرعی مربوط به غسل و کفن، با مسائل بهداشتی مربوط به اینکار نیز آشنا شوند.

۵-۵. در صورتی که میت بر اثر بیماریهای عفونی و واگیردار فوت کرده باشد، لازم است که پس از شستشو، محیط با استفاده از مواد شیمیایی مربوطه ضد عفونی شود.